

تحلیل بلاغی شرکت‌نامه الاولیاء عطار

فرشاد رسیده نژاد

www.ketab.ir

- سرشناسه : رشیدنژاد، فرشته، ۱۳۵۹ -
- عنوان قراردادی : تذکره الاولیاء، برگزیده
- عنوان و نام پدیدآور : تحلیل بلاغی نثر تذکره الاولیاء عطار / فرشته رشیدنژاد.
- مشخصات نشر : تربت حیدریه: چشم انداز قطب، ۱۳۹۵.
- مشخصات ظاهری : ۱۰۰ ص.
- شابک : ۱۰۰۰۰۰ ریال: ۸۷-۰۰-۸۱۵۳-۶۰۰-۹۷۸
- وضعیت فهرست : فیا
- نویسی
- یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۶۶ - ۱۶۹؛ همچنین به صورت زیر نویس.
- موضوع : عطار، مجتهد ابراهیم، ۵۳۷ - ۶۲۷ ق -- سرگذشتنامه.
- موضوع : عطار، مجتهد ابراهیم، ۵۳۷ - ۶۲۷ ق -- نقد و تفسیر
- موضوع : Attar, Farid al-Din, d. ca. ۱۲۳۰ -- Criticism and interpretation
- موضوع : شاعران ایرانی -- قرن ۶ ق. -- سرگذشتنامه
- موضوع : Poets, Iranian -- ۱۲th century -- Biography
- موضوع : تاریخ -- قرن ۶ ق. -- تاریخ و نقد
- موضوع : Persian prose literature -- ۱۲th century -- History and criticism
- رده بندی کنگره : PIR۵۰۵۴/۵۳۷
- رده بندی دیوبی : ۱۱/۳۳
- شماره کتابشناسی ملی : ۲۰۵۱۸۳

تحلیل بلاغی نثر تذکره الاولیاء عطار

شماره مجوز ۹۳۹۵
انتشارات چشم انداز قطب

نویسنده: فرشته رشیدنژاد

ناشر : انتشارات چشم انداز قطب

ویراستار : فرشته رشیدنژاد

تیراژ : ۵۰۰

نوبت چاپ : اول

تاریخ چاپ : ۱۳۹۵

چاپ: ویونا

قطع : وزیری

تعداد صفحات : ۱۰۰

قیمت : ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک :

۹۷۸	۶۰۰	۸۱۵۳	۸۷	۰
-----	-----	------	----	---

آدرس: تربت حیدریه، خیابان رازی - رازی ۳

تلفن: ۰۹۱۵۳۳۲۸۵۱۶ - ۰۹۲۲۳۲۵۸۸۱۸

فهرست مطالب

۵	پیش گفتار.....
۸	بخش اول: شرح حال و بیان افکار و معرفی آثار عطار.....
۹	فصل اول: زندگینامه عطار.....
۹	نام و القاب عطار.....
۱۰	پدر و مادر عطار.....
۱۰	تاریخ ولادت.....
۱۱	پیشه عطار.....
۱۱	فرزندان عطار.....
۱۲	فصل دوم: بیان افکار و اندیشه عطار.....
۱۲	اخلاق و افکار او.....
۱۳	عرفان عطار.....
۱۳	آثار عطار.....
۱۷	فصل سوم: سرانجام عطار.....
۱۷	مخاطبان عطار.....
۱۸	اهتمام عطار به گردآوری قصص و اقوال صوفیان.....
۱۹	وفات عطار.....
۲۱	بخش دوم: بررسی ویژگیهای لفظی در نثر تذکره الاولیا.....
۲۲	فصل اول: سبک نثر عطار.....
۲۲	سبک نثر عطار.....
۲۳	اقتباس از آیات و احادیث.....
۲۵	تمثیل و حکایات.....
۲۸	«شقیق بلخی و توکل در بادیه».....

۲۸	«حکایت ابوبکر واسطی»
۲۸	«حکایت ابن المبارک»
۲۹	«حکایت نامه یحیی بن معاذ رازی به بایزید بسطامی»
۲۹	«حکایت جنید و درویش»
۲۹	«حکایت وجد و سماع سهل بن عبدالله تستری»
۲۹	«معروف کرخی و پیرزن»
۳۰	«حکایت عبارت طولانی ابوحنیفه»
۳۰	«حکایت دیدار عمار با اویس قرنی»
۳۰	«حکایت ابوسعید و مست»
۳۱	حذف فعل به قرینه
۳۲	استعمال باء تاکید
۳۲	«انواع یاها»
۳۲	استعمال «باء استمراری»
۳۳	باء مجهولی در جمله های شرطی
۳۳	باء مجهولی برای بیان تمنا و آرزو:
۳۴	جملات تعلیلی
۳۵	جملات بی فعل
۳۶	کاربرد کاف تصغیر در نثر تذکره اولیا
۳۶	کاربرد انواع «را» در نثر تذکره اولیا:
۳۷	مطابقت صفت و موصوف از نظر افراد و جمع
۳۸	کاربرد لفظ «عظیم»
۳۸	استعمال «مان - مانی» در نثر تذکره اولیا
۳۹	منفصل نوشتن ضمائر در نثر تذکره اولیا
۳۹	ارجاع ضمیر مفرد بجمع ذوی العقول و غیر ذوی العقول
۳۹	حرف اضافه در نثر تذکره اولیا
۴۰	الف تفخیم در نثر تذکره اولیا

۴۰	لغات و اصطلاحات منسوخ شده در نثر
۴۱	کاربرد پیشوند
۴۳	کاربرد جملات دعایی در نثر تذکره الاولیا
۴۳	الف دعا در جملات دعائی
۴۴	فصل دوم: صنایع لفظی
۴۴	صنایع لفظی
۴۵	بدیع از جهت لفظ و اصطلاح
۴۷	تاریخچه بدیع
۴۷	اهمیت صنایع بدیع
۴۸	سجع
۴۹	اهمیت سجع
۵۰	تأثیر سجع در نثر تذکره الاولیا
۵۲	تأملی در سجع های اصلی و فرعی در نثر تذکره دولیان
۵۶	مزدوج
۵۹	ترصیع
۶۱	فصل سوم: جناس و مشتقات آن
۶۳	جناس تام
۶۳	جناس ناقص
۶۴	جناس زاید
۶۶	جناس خط یا «مصحف»
۶۷	اشتقاق
۶۸	زیبایی اشتقاق در چیست؟
۶۹	جناس قلب یا مقلوب
۷۰	ردالصدر إلى العجز
۷۲	تکرار
۷۵	طرد و عکس

۷۸	اعنات
۷۹	بخش سوم: صنایع معنوی در نثر تذکره الاولیا
۸۱	صنایع معنوی
۸۱	ایهام = توریه
۸۲	زیبایی ایهام در چیست؟
۸۴	مراعات نظیر
۸۶	تضاد
۸۸	جمع با تقسیم
۸۹	تنسیق الصفات
۹۱	ارسال المثل
۹۲	تلمیح
۹۴	حشو
۹۵	حسن تعلیل
۹۶	حسامیزی

«شیخ فریدالدین محمد عطار نیشابوری از آن مردان مشهور و در عین حال ناشناخته ادبیات فارسی است و شاید چند تن دیگر از شاعران پارسی زبان نیز چنین باشند؛ زیرا اینان نه مرد روزگار خود و نه مرد روزگار ما بلکه مرد زمان و عصری هستند که ممکن است تکامل بشر و علو انسانیت از این پس آن را به وجود آورد.^۱ این گونه مردان را به حقیقت کسانی توانست شناخت که از جهت کمال ذات و صفت به پایه بلند آنان نزدیک شده و بر عالم بی چون ایشان اشرافی حاصل کرده باشند. چه می دانیم که بی حصول جنسیت شناخت و معرفت راستین به حصول نمی پیوندد.»

وی صوفی و عارف قرن ششم و هفتم (ه. ق) و از آن دسته از عارفانی است که پس از طی مراحل طریقت به این حقیقت رسیده است: «که چون خود دان شوی، حق دان شوی تو». در مورد مقام عطار، مؤلف هفت اقلیم آورده است: «از شخص بزرگی که عارف طریق طریقت و واقف وادی حقیقت بود پرسیدند: که در شیوه مجاهدت و معاملت فرقی میان شیخ عطار و مولوی رومی چه بوده فرمود: که مولوی چون شهبازی بود که به یک طرفه العین خود را از تحت طریقت به قله حقیقت رسانیده و شیخ عطار، مانند موری است که به آهستگی آن طریق را پیموده و بر جریر روان رسیده، راه بریده.»

«از آنجا که تذکره احوال شاعران پیشین به تاریخ امیران و صاحب دولتان زمان ایشان بازشناخته می شود و ممدوحان شاعری هر چه بیشتر بوده باشند شرح زندگی و آینه ی روزگار او روشنتر است و عطار با همه بزرگی و سخنوری که داشت چون از او سبب آیش و آفرینی و پانکوهش درباره کسی از نامداران روزگار او به جای نمانده از این رو که همه زندگی او بدرستی بر ما روشن نیست و آنچه را که در تذکره ها و یادنامه ها در شرح حال او آمده کم مایه و آمیخته به افسانه است.»^۲

در این کتاب سعی شده است نثر تذکره عطار نیشابور از نظر بلاغی مورد تحلیل قرار گیرد این اثر شامل یک پیشگفتار و سه بخش است که در پیشگفتار به طور اختصار درباره ی شخصیت عطار پرداخته شده است.

^۱ شرح و نقد و تحلیل آثار عطار نیشابوری، بدیع الزمان فروزان فر، مقدمه

^۲ تذکره اولیا عطار نیشابوری، مقدمه

بخش اول اختصاص دارد به شرح حال و بیان افکار و معرفی آثار عطار در بخش دوم ویژگی های لفظی همچون سجع و تاثیر آن در نثر، جناس و مشتقات آن، مزدوج، تلمیح، ردالصدرالی العجز، تکرار، اعنات و... همچنین سبک نثر تذکره الاولیا مورد پژوهش قرار گرفت و با بررسی کامل مشخص شد که عطار با تبعیت از اختصاصات سبکی زمان خویش شیوه ی بلیغ دارد و نثری بسیار ساده و روان همراه با برخی آرایه های بدیعی مخصوص در مقدمه هریک از مقالات تذکره الاولیا که بنابه ضرورت مطابق سبک شناسی استاد بهار بررسی شد. بخش سوم نیز اختصاص دارد به ویژگی های معنوی، آرایه های از قبیل مراعات نظیر، تضاد، طرد و عکس، تنسیق الصفات حسن تعلیل، ارسال المثل، حسامیزی و هر آنچه در نثر از نظر آرایه ها بدیعی مشاهده گردید را در این بخش گنجاندم در مورد ویژگی های لفظی، معنوی کتاب فنون صناعات و بلاغ استاد بلال الدین همایی را الگو قرار دادم سعی شده هر صنعت بدیعی علاوه بر این که در نهایت سادگی و سحرآمیزی همراه باشد و امثله ی کافی بیان شود تا خواننده محترم کاربرد این صناعات را در نثر به وضوح مشاهده کند و به آسانی فراگیرد و قادر به تشخیص هریک از آن ها در نثر شود.